

Liite PatuL 2 b / 2.3.2017

**ERIYTETTY TASEYKSIKKÖ
VESIHUOLTOLAITOS**

VESIHUOLTOLAITOKSEN TOIMINTAKERTOMUS

Vaatus erilliselle toimintakertomukselle

Kirkkonummen vesihuoltolaitos on laskennallisesti eriytetty tuloyksikkö yhdyskuntatekniikan toimialalla, ja laitos kuuluu palvelutuotannon lautakunnan alaisuuteen. Vesihuoltolaitos rahoittaa toiminta-alueellaan vesihuoltopalvelut tuloillaan.

Vesihuoltolaitoksen erillinen toimintakertomus on laadittu nyt toista kertaa. Vesihuoltolaisia koskevat muutokset (22.8.2014/681) ovat tulleet voimaan 1.9.2014. Lain mukaan kunnan tai yrityksen tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista ja vesihuollolle on tilikausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tase ja tuloslaskelma, rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksessa esitetään vesihuoltolaitokselle asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista vesihuoltolaitoksen talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi tulos- tai rahoituslaskelmassa taikka taseessa.

Lakimuutoksen (1.9.2014) mukaan huleveden viemärointi on eriytettävä muista toiminnoista. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut lausunnon 112 9.3.2015 koskien ko. lain muutosta. Lausunnon mukaan huleveden viemärointi voidaan eriyttää muista vesihuoltolaitoksen toiminnoista laskennallisesti ja huleveden viemäroinnistä ei tehdä erillistä toimintakertomusta, vaan vesihuoltolain 20 § tiedot esitetään vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksessa erillisinä. Kirkkonummen vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksessa esitettyihin lukuihin sisältyy hulevesien käsittely ja hulevesien osuudesta on laadittu erillinen tuloslaskelma ja tase.

Olennaiset tapahtumat vuonna 2016

Vedenkäyttäjille jaettavasta talousvedestä tuotetaan vajaa puolet itse seitsemällä vedenottamalla niiden kapasiteettien rajoissa, ja loput, noin 57 % vedestä, ostetaan Helsingin Seudun Ympäristöpalvelu kuntayhtymältä (51,7%) sekä Suomen Sokerilta (5,5 %). Jätevedet johdetaan lähes kokonaan HSY:n verkostoon Espooseen puhdistettavaksi. Noin 5 % jätevesistä käsitellään Suomen Sokerin puhdistamalla ja alle 1 % omalla puhdistamalla Volsissa.

Laskutetut vesimäärät laskivat edellisestä vuodesta. Uusia liittymiä saatiin 70 kpl, mikä on edellisiä vuosia vähemmän. Asiakkaiden vedenkulutus laski edellisvuodesta jopa 3,4 %. Näin suureen laskuun ei oltu varauduttu tuloarviossa. Tulevina vuosina budjetissa on varauduttu siihen, että mm. kiinteistöllä tehtävien remonttien ja vesilaitteiden uusimisen ansiosta vedenkulutus laskee edelleen.

Laskuttamattoman talousveden ja viemärin vuotoveden määrät saatiin onnistuneesti käännettyä laskuun. Ostovettä tarvittiin ennakoitua vähemmän ja jätevedenpuhdistuksen volyymit jäivät myös ennakoitua pienemmiksi. Talousveden hukkaveden määrää on pyritty pienentämään jo vuosia, ja konkreettisiin tuloksiin ollaan pääsemässä. Vuotovesiä vähensi osaltaan kahden suuren ja mahdollisesti pidempän jatkuneen talousvesivuodon paikallistaminen ja korjaus sekä Jorvaksen alavesisäiliön käyttöönoton mahdollistama painetason lasku itäisellä Kirkkonummella. Ohjelma hukkavesimäärän vähentämiseksi päivitettiin syksyllä.

Vuonna 2016 veden ja jäteveden käyttömaksuja korotettiin 1.4.2016 alkaen 2 %. Perus- tai liittymismaksuja ei korotettu.

Asiakkaiden vesihuoltopalvelut tuotettiin laadukkaasti. Näkyvimpänä kehityksenä on vuoden 2015 lopulla käyttöön otettu tekstiviestitiedote, jonka ansiosta ennakoituista ja ennakoimattomista vesikatkoksisista ja muista häiriöistä pystyttiin viestimään tehokkaasti ja nopeasti vedenkäyttäjille. Palvelusta on saatu hyvää palautetta asiakkailta.

Vakavin häiriö tapahtui Upinniemen verkostoalueella, kun vedenkäsittelylaitoksella todettiin heinäkuussa 2016 toimintahäiriö. Häiriön vuoksi alueen verkostovedelle asetettiin keittokehoitus ja verkosto desinfioitiin veden laadun varmistamiseksi. Verkostonäytteissä ei todettu laadun heikkenemistä, mutta tilanne aiheutti vaivaa alueen vedenkäyttäjille. Vedenkäsittelylaitoksen toimintaedellytyksiä on selvitetty laaditussa elinkaariarviossa.

Vesihuollon investoinnit keskittyivät uusien asemakaava-alueiden rakentamiseen, mutta moni kuntatekniikan kanssa yhteistyössä toteutettava ylivuotinen hanke viivästy ja määrärahoja siirrettiin vuodelle 2017. Myös osa vesihuollon omista hankkeista viivästy, mihin vaikutti kaksi pitkää, yli puolen vuoden sairauspoissaoloa. Tehtävien hoitoa jatkettiin omalla henkilöstöllä. Vesihuollon omissa hankkeissa keskityttiin verkostojen saneerauksiin ja saneerausohjelman valmisteluun. Jätevesiviemärin kuntoa tutkittiin aiempia vuosia laajemmilla kuvauksilla ja savutuksilla yhteensä noin 13 km linjapituudelta.

Syksyllä 2016 teetettiin päättäjien toiveesta selvitys vesihuoltolaitoksen toimintamuodon vaihtoehtoista. Vaihtoehtoina tutkittiin nykyistä taseyksikköä, liikelaitosta ja osakeyhtiötä. Selvityksen perusteella kunnanhallitus päätti, että toimintaa valmistellaan toimintamuodon muutos liikelaitokseksi kesäkuusta 2017 alkaen. Toimintasuunnitelmassa ei oltu varauduttu selvitykseen, joten sen teettäminen vei resursseja muilta kehityskohteilta.

Vesihuoltolain muutoksen 1.9.2014 mukaan hulevesien käsittely ei ole enää vesihuoltoa eikä näin ollen vesihuoltolaitoksen tehtävä ilman kunnan erillistä päätöstä asiasta. Kirkkonummella päätöstä ei ole vielä tehty, ja asian käsittely on siirtynyt vuodelle 2017, koska valtakunnallinen ohjeistus ei ole vielä täsmennyntä. Hulevesien käsittelyyn sovelletaan kuitenkin vesihuoltolakia siltä osin kuin vesihuoltolaitos huolehtii huleveden viemäroinnistä. Tässä toimintakertomuksessa esitettyihin lukuihin sisältyy hulevesien käsittely ja hulevesien osuudesta on laadittu erillinen tuloslaskelma ja tase. Vesihuoltolaitoksen kirjanpidossa hulevesien kustannuksia ei ole vielä pystytty eriyttämään täysimääräisesti, joten vuosien 2015 ja 2016 tilinpäätöstiedot huleveden lukujen osalta eivät tule olemaan vertailukelpoisia tulevien vuosien tietojen kanssa, kun kustannusten erittely on pidemmällä.

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Vesihuoltolaitoksen sisäisessä valvonnassa noudatetaan kunnan toimintoja ja päätöksiä sekä kehitettyä valvontaa palvelutuotannon lautakunnan sisäisen valvonnan kehittämisohjelman mukaisesti. Palvelutuotannon lautakunnassa määräytyistä kehityskohteista vesihuoltolaitoksella on keskitytty osto- ja palvelusopimusten hallinnointiin. Sopimusrekisteriä on saatettu ajan tasalle ja täsmennetty käytäntöjä sopimusten seuraamiseksi.

Vesihuoltolaitoksen riskienhallinta kohdistuu taloudellisten, teknisten ja turvallisuusriskien hallintaan. Vesihuoltolaitoksen ylläpitämät tärkeimmät riskienhallinnan dokumentit ovat varautumissuunnitelma, viestintäsuunnitelma, talousveden valvontatutkimusohjelma sekä työturvallisuuden riskiarviot. Vesihuollon maksuilla tulee pitkällä aikavälillä kattaa toiminnan kulut ja investoinnit. Talouden suunnittelu perustuu pitkän aikavälin talousmalliin. Toimintamuotoselvityksen yhteydessä päivitettiin ja tarkennettiin talousmallia, mikä paransi talouden suunnittelun edellytyksiä.

Vesihuoltolaitos raportoi taloudestaan Palvelutuotannon lautakunnan osavuosisikatsauksissa. Lisäksi toimintaa seurataan tulospalkkiojärjestelmänsä mittareilla sekä valtakunnallisen tunnuslukujärjestelmän mittareilla.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Vesihuollon vuoden 2016 käyttökate alitettiin noin 29 000 eurolla. Toimintakulut alittivat budjetoidun jopa noin 200 000 €. Tästä huolimatta katevaatimusta ei kuitenkaan saavutettu, koska tuotot alittuivat noin 225 000 €. Asiakkaiden vedenkulutus laski reilusti ennakoitua enemmän. ■

Toimintamenojen alitus saavutettiin erityisesti sillä, että laskuttamattoman talousveden ja viemärin vuotoveden määrät saatiin käännettyä laskuun. Ostovettä tarvittiin ennakoitua vähemmän ja jätevedenpuhdistuksen kustannukset jäivät myös ennakoitua pienemmiksi. Myös hankinnoissa on päästy säästöihin. Laitosten ja verkoston käytössä ja kunnossapidossa ja ostoissa on toimittu tehokkaasti ja siitä kiitos osaavalle henkilöstölle.

Kunnalta saatua pitkäaikaista lainaa lyhennettiin 192 243 €. Liittymismaksutulot olivat 692 476 €, mikä on vähemmän kuin edellisinä vuosina. Investointien alhaisen toteutumisen vuoksi kunnan ja vesihuoltolaitoksen väliselle yhdystilille kertyi poikkeuksellisen suuri saldo vesihuollon saamisiin. Tämä mahdollistaa suuremmat investoinnit tulevina vuosina.

Käyttötalouden toteutuminen

	Alkuperäinen TA 2016	Talousarvio-m uutokset	Talousarvio muutosten		Poikkeama
			jälkeen 2016	TP 2016	
Toimintatuotot	7 381 790	0	7 381 790	7 156 535	-225 255
Myyntituotot	7 381 790		7 381 790	7 114 538	-267 252
Muut toimintatuotot	0		0	41 997	41 997
Toimintakulut	-4 684 640	0	-4 684 640	-4 488 168	196 472
Henkilöstökulut	-1 006 768		-1 006 768	-1 005 468	1 300
Palkat ja palkkiot	-787 417		-787 417	-753 635	33 782
Henkilösivukulut	-219 351		-219 351	-251 833	-32 482
Palvelujen ostot	-2 166 625		-2 166 625	-1 860 094	306 531
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 433 448		-1 433 448	-1 538 883	-105 435
Muut toimintakulut	-77 799		-77 799	-83 723	-5 924
*Toimintakate (S)	2 697 150	0	2 697 150	2 668 366	-28 784
<i>josta</i>					
*Sisäiset tulot	454 360		454 360	468 919	14 559
Sisäiset menot	-75 143		-75 143	-82 882	-7 739

Suoritteet / tunnusluvut

Tunnusluvut / Vesihuoltolaitos	TP 2015	TA 2016	Tot 2016	Tot %	Muutos %	Vertailu
Liittyjät ja vesimäärät:						
Liittyneet kiinteistöt, kpl	3 856	4 190	3932	94 %	2 %	
- vuoden aikana liittyneet	87	160	70	4%	-20 %	
Vedenkäyttäjät (arvio, sis. osuuskunnat)	29 100	29 700	29 730	100%	2,2%	
Pumpattu vesimäärä, m3/vuosi	2 119 435	2 224 265	2 020 271	91 %	-5%	
- siitä ostoveden osuus, m3	1 174 919	1 297 895	1 156 205	89%	-2%	
Myyty vesimäärä, m3/vuosi	1 604 037	1 644 277	1 580 600	96%	-1%	
Laskuttamattoman veden osuus %	24,8	24,0	21,8			(1)
Käsitelty jätevesimäärä, m3/vuosi (ostop.)	2 723 159	3 026 010	2 504 883	83%	-8%	
Laskutettu jätevesimäärä, m3/vuosi	1 837 173	1 928 677	1 809 645	94%	-1%	
Jätevesiverkoston vuotovedet %	33,0	33,0	27,8 %			(2)
Verkostot:						
Vesijohtoverkoston pituus km	213,0	–	213,2		0%	
Jätevesiverkoston pituus km	219,2	–	219,4		0,1%	
Hulevesiverkoston pituus km	127,3	–	128,6		1%	
Jätevedenpumppaamoiden lkm	94	–	94		0%	

Saneeraukset:						
Vesijohtoverkosto km	4	–	0,8			
Jätevesiverkosto km	0	–	0,5			
Hulevesiverkosto km	1,2	–	0			
Jätevedenpumppaamot kpl	2	–	0			
Hinnat:						
Veden käyttömaksu, €/m ³ , alv 0 %	1,92	1,96	1,96		2%	(3)
Jäteveden käyttömaksu, €/m ³ , alv 0 %	1,82	1,86	1,86		2%	(3)
Muuta:						
Henkilöstömäärä	17,4	17,4	17,4		0%	

Vertailu valtakunnallisiin arvoihin:

- (1) Laskuttamattoman veden määrä: 21,8 % (vuonna 2015 24,8 %). Valtakunnallinen keskiarvo on ollut vuosina 2013–2015 17 - 20 %. Laskentatavan erot ja mittauksen tarkkuus vaikeuttavat vertailua laitosten välillä. (lähde: VVY Vesihuoltolaitosten tunnuslukujärjestelmän raportti 2015, tunnuslukujärjestelmässä oli 2016 mukana 93 laitosta Suomen noin 1400 vesihuoltolaitoksesta).
- (2) Jätevesiverkoston vuotovedet: 27,8 % (vuonna 2015 33,0 %).
Valtakunnallinen keskiarvo on ollut vuosina 2013–2015 36–48 %. Kirjallisuuden suositukset ovat 20 – 30 %. (lähde: VVY Vesihuoltolaitosten tunnuslukujärjestelmän raportti 2015).
- (3) Hintataso:
- Veden käyttömaksu 1.4.2016 alkaen: 2,43 €/m³ (sis. alv. 24 %)
- Jäteveden käyttömaksu 1.4.2016 alkaen: 2,31 €/m³ (sis. alv. 24 %)
- Vesihuoltomaksujen vertailuhinta 2016: 6,65 €/m³ (sis. alv 24 %). Vesihuoltomaksujen laskennallinen vertailuhinta, johon sisältyy omakotitalon käyttö- perus- ja liittymismaksut, oli 17 % valtakunnallista keskiarvoa (5,68 €/m³) korkeampi (vaihteluväli 3,53–9,50 €/m³). Vuonna 2015 Kirkkonummen vertailuhinta oli 22% korkeampi maan keskiarvoa (lähde: VVY Vesihuoltomaksut 1.2.2016 raportti).

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen menestystekijä ja päätoimenpiteet	
Kehittyvät palvelut / Asiakaslähtöiset ja vaikuttavat palvelut	
Tavoite 1 / Mittari ja/tai tavoitetaso 2016	Toimenpiteet
Vesihuollon toiminnan varmistaminen, mahdollisten vesikatkosten rajaaminen mahdollisimman pienelle asukasmäärälle sekä katkosten keston minimoiminen	<ul style="list-style-type: none"> – Laitos kartoittaa tärkeimmät vesijohdon runkoventtiilit sekä saneeraa kolme tärkeintä toimimatonta venttiiliä – Vesihuoltolaitoksen työnjohtopäivystyksen aloittaminen <p>Tilanne 31.12.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Runkoventtiilien priorisointi ja venttiilien järjestelmällinen tarkastaminen on saatu hyvin käyntiin. Saneerausten kohdentaminen on kesken. Kaksi katkosalueita rajaavaa uutta venttiiliä rakennettiin Lindaliin ja kirjastolaajennuksen urakoissa uusittiin viisi tärkeää venttiiliä. – Työnjohtopäivystys aloitettu 1.1.2016

INVESTOINNIT

VESIHUOLTOLAITOS, INVESTOINTIEN TOTEUMAVERTAILU 1-12/2016	Alkuperäinen talousarvio 2016	Talousarviomu- utokset	Muutettu talousarvio 2016	Toteutuma 2016	Poikkeama	TOT %
VESILAITOKSEN KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET						
6001 Keskustan asemakaava-alue	-340 000		-340 000	-116 364	-223 636	34,2 %
6003 Automaatiojärj.päivittäminen	-50 000		-50 000	-48 580	-1 420	97,2 %
6005 Vesijohtojen saneeraus	-250 000		-200 000	-195 715	-4 285	97,9 %
6006 Upinniemen vedenottamon saneer	0		-50 000	-27 426	-22 574	54,9 %
6014 Vesitorninmäen asemakaava-alue	-200 000		-200 000	-2 072	-197 928	1,0 %
6074 Haapiorinteen asemakaava-alue	-380 000		-380 000	-113 781	-266 219	29,9 %
6102 Masalan kesk. rakennuskaava-al	-30 000		-30 000	-35 378	5 378	117,9 %
6103 Tinapuisto,Masala	-50 000		-50 000	-29 246	-20 754	58,5 %
6151 Veikkolan asemakaava-alue	-60 000		-60 000	-4 521	-55 479	7,5 %
6155 Jokiniityn ja Vesitorninmäen	-230 000		-230 000	-331 602	101 602	144,2 %
6651 Veikkolan ja keskustan vesitornien saneeraus	-80 000		-80 000	0	-80 000	0,0 %
6697 Runkoventtiilisaneeraus ja mit	-20 000		-20 000	-38 716	18 716	193,6 %
6698 *viemäriverkoston saneeraus	-110 000		-110 000	-112 078	2 078	101,9 %
6699 *jäteveden pumpp saneeraus	-100 000		-100 000	-11 587	-88 413	11,6 %
6720 meikon vedenottamon saneeraus	-50 000		-50 000	-2 706	-47 294	5,4 %
6805 espoo-veikkola yhdysvesijohdon	-50 000		-50 000	-6 130	-43 870	12,3 %
6807 espoo-kirkkonummen keskusta yh	-50 000		-50 000	-4 070	-45 930	8,1 %
6995 Vesih verk pienet muutos-ja li	-50 000		-50 000	-25 440	-24 560	50,9 %
VESILAITOKSEN KIINT.RAK JA LAI yhteensä (s)	-2 100 000	0	-2 100 000	-1 105 412	-994 588	52,6 %

Talousarviovuonna käynnissä olevat hankkeet tilannekatsaus ja poikkeama-analyysi

Vesihuollon investointien määrärahoista käytettiin 52,6 % ja osan hankkeista toteutus siirtyi vuodelle 2017. Määrärahoista siirrettiin yhteensä 420.000 € seuraavalle vuodelle kuntatekniikan kanssa yhteisesti toteutetuista hankkeista Keskustan asemakaava-alueet ja Vesitorninmäen asemakaava-alue. Hankkeet ja syyt poikkeamiin ovat kerrottu alla.

Keskustan asemakaava-alue

Asemankaaren, Asemapuiston, Rantapuiston, P-Veturitallintien, Nummitien ja Makasiinintien rakentamisen 1. vaiheen aloittaminen siirtyy, koska rata-alueelle kohdistuva suunnittelu pitkittyi ennakoidusta. Määrärahasta 240 000 eur on siirretty vuodelle 2017. Suunnittelu jatkuu vuoden 2017 alkupuolelle.

Automaatiojärjestelmän päivittäminen

Hanke toteutui käyttösuunnitelman mukaisesti.

Vesijohtojen saneeraus

Runkovesijohtoa saneerattiin Gesterbyn Hopeahaassa 50 m, Kantvikin Ristikalliontiellä 60 m ja keskustassa pääkirjaston laajennuksen edellyttämien johtosiirtojen yhteydessä 150 m. Hanke toteutui käyttösuunnitelman mukaisesti.

Upinniemen vedenottamon saneeraus

Laadittiin Upinniemen talousvedenhankinnan elinkaariarvio. Selvitys antaa edellytykset investointien tarkempaan suunnitteluun tulevina vuosina. Lisäksi suunniteltiin kloorausjärjestelmän muutos ja asennettiin ilmanvaihtoa.

Vesitorinmäen asemakaava-alue

Jokiniityntien ja Kyrkvallantien vesihuollon rakentamista ei ole voitu aloittaa, koska suunnittelun aikana todettiin, että hankkeeseen liittyvä Jokiniityntien sillan toteuttaminen vaatii vesilain mukaisen hakemuksen aluehallintovirastoon (AVI). Hakemuksen käsittelyajan pituudesta johtuen hankkeen toteuttaminen viivästyy ja rakentamisen aloitus siirtyy vuodelle 2017.

Haapiorinteen asemakaava-alue

Alueen rakentaminen alkoi lokakuun lopulla. Vesihuollon rakentaminen ei ehtinyt toteutumaan odotetussa laajuudessa. Rakentaminen jatkuu vuonna 2017.

Masalan keskustan asemakaava-alue

Masalantie 1. vaihe: Sundsbergintien, Masalantien (välillä Puolukkamäki-Köpaksenpolku) ja Sepänkyläntien vesihuollon rakennussuunnittelu jatkuu vuonna 2017 sillä kohteen laajuuden takia aikataulua on jouduttu muuttamaan alkuperäisestä suunnitelmasta.

Tinanpuiston asemakaava-alue

Tinanpuiston katujen ja puistojen rakennussuunnittelun aikataulua on jouduttu muuttamaan alkuperäisen hankkeen laajentumisen myötä.

Veikkolan asemakaava-alue

Alueiden 13 ja 14 katusuunnitelmaluonnosten esittelyn asukastilaisuuden jälkeen saatujen palautemäärien käsittelyn takia, suunnittelu jatkuu vuonna 2017.

Jokiniityntien ja Vesitorinmäen risteysalue

Rakentaminen on edennyt aikataulussaan ja vesihuollon rakentaminen on pääosin valmistunut. Määrärahan tarve oli aliarvioitu ja lisäksi hulevesijärjestelmää rakennettiin ennakoitua enemmän.

Vanhaa vesijohtoa saneerattiin urakassa 570 m ja viemäriä 530 m. Uuta hulevesiviemäriä rakennettiin 1340 m.

Veikkolan ja keskustan vesitornien saneeraus

Keskustan vesitornin kuntotutkimus valmisteltiin, mutta toteutus siirtyi vuodelle 2017. Veikkolan tornin osalta saneeraus ei ollut vielä ajankohtainen.

Runkoventtiilien uusiminen ja mitta-asemat

Kolmperän paineenkorottamo saneerattiin ja Kivenlahden mitta-asema siirrettiin uudelle paikalle. Kivenlahden mitta-aseman siirto ylitti arvioidut kustannukset. Siirto sisältyi HSY:n kanssa sovittuun kauppaan, jossa HSY lunasti 510 m johto-osuuden Kivenlahdessa.

Viemäriverkoston saneeraus

Jätevesiviemäriä saneerattiin Gesterbyn Hopeahaassa 50 m. Tutkimuksia vuotovesien vähentämiseksi viemäriverkostossa tehtiin kuvaamalla ja savukokeilla yhteensä 11 verkostoalueella noin 13 km linjapituudelta (kuvaus 5,6 km ja savutus 7,4 km).

Jätevedenpumppaamoiden saneeraus

Kalljärven pumppaamon saneeraussuunnitelma laadittiin, mutta haasteellisten maaperäolosuhteiden ja odotettua suuremman kustannusarvion vuoksi saneerausta ei toteutettu. Pumppaamon suunniteltu uusi sijainti järven rannalla edellyttää saneerauksen toteuttamista talvella pakkasolosuhteissa.

Meikon vedenottamon saneeraus

Vedenottamon saostus- ja desinfiointilaitteistojen suunnitelmat valmistuivat ja muutostyöt aloitettiin. Suunnitelmia jouduttiin muuttamaan kemikaalilainsäädännön muutoksen vuoksi ja laitteiden hankinta ja asennus siirtyi vuodelle 2017.

Yhdysvesijohto Espoosta Veikkolaan

Vedensyötön ohjaukset viimeisteltiin Kolmperän paineenkorotusasemalla. Rasitetoimituksia ei päästy suorittamaan aikataulussaan.

Espoo – Kirkkonummen keskusta yhdysvesijohdon saneeraus

Vaiheen 3 saneeraussuunnittelu käynnistettiin. Suunnittelua jatketaan ja saneeraus toteutetaan vuonna 2017.

Vesihuoltoverkoston pienet muutostyöt

Hankkeeseen sisältyi aiempien vuosien investointien rasitekorvauksia ja lisäksi toteutettiin vedensyötön muutos Lapinkylä-Veikkola siirtovesijohtoon, jolla voidaan lisätä Lapinkylän vedenottamon käyttöä.

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Vesilaitos -taseyksikkö
KIRKKONUMMEN KUNTA

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2016		1.1. - 31.12.2015	
Liikevaihto	7 115 574,71		7 155 002	
Liiketoiminnan muut tuotot	40 960,70		807	
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-1 538		-1 572 386	
	883,27			
	-1 860			
Palvelujen ostot	<u>094,26</u>	-3 398 977,53	<u>-2 002 981</u>	-3 575 367
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-753 635,16		-757 367	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-205 555,69		-163 279	
Muut henkilösivukulut	<u>-46 277,71</u>	-1 005 468,56	<u>-37 456</u>	-958 101
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 910		-1 733 633	
	581,29			
Kertaluonteiset poistot	<u>0,00</u>	-1 910 581,29	<u>0</u>	-1 733 633
Liiketoiminnan muut kulut	<u>-83 722,91</u>		<u>-65 982</u>	
Liikelylijäämä (-alijäämä)	757 785,12		822 727	
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	0,00		0	
Muut rahoitustuotot	0,00		19 327	
Kunnalle maksetut korkokulut	-38 448,67		-48 061	
Muille maksetut korkokulut	0,00		0	
Korvaus peruspääomasta	-15 011,10		-15 011	
Muut rahoituskulut	<u>-1 967,11</u>	-55 426,88	<u>-1 907</u>	-45 652
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	702 358,24		777 075	
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	702 358,24		777 075	
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)	22 290,17		22 837	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	724 648,41		799 913	
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT				
Sijoitetun pääoman tuotto, %	6,89		8,06	
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	6,89		8,06	
Voitto, %	9,87		10,86	

Vesilaitos -taseyksikkö
 KIRKKONUMMEN KUNTA

RAHOITUSLASKELMA

	1.1. -31.12.2016	1.1. -31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Liikelyläämä (-alijäämä)	757 785,12	822 727
Poistot ja arvonalentumiset	1 910 581,29	1 733 632,52
Rahoitustuotot ja -kulut	-55 426,88	-45 652
Satunnaiset erät	0,00	0
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	0
	<u>2 612 939,53</u>	<u>2 510 708</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 105 410,35	-3 219 151
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0
Pysyvien vastaavien hyöd.luovutustulot	30 418,87	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	<u>1 537 948,05</u>	<u>-708 443</u>
Rahoituksen rahavirta		
Antolainojen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys		
Antolainasaamisten vähennys	0,00	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	0,00	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalta	-192 243,36	-192 243,36
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnilta	0,00	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	0,00	0
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	18 389,93	-247 548
Saamisten muutos kunnalta	-2 056 570,70	408 145
Korottomien velkojen muutos kunnalta	4 654,00	25 459
Korottomien velkojen muutos muilta	687 822,08	714 630
Rahoituksen rahavirta	<u>-1 537 948,05</u>	<u>708 443</u>
Rahavarojen muutos	0,00	0
Rahavarat 31.12.2016	0,00	0
Rahavarat 01.01.2016	0,00	0
	0,00	0
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 5v	-1 442 342,64	-1 410 151
Investointien tulorahoitus, %	236,38	78
Pääomamenojen tulorahoitus, %	201,36	74
Lainanhoitokate	11,49	11
Kassan riittävyys, pv	0,00	0

Quick ratio	3,87	3
Current ratio	3,87	3
Vesilaitos -taseyksikkö	TASE	
	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	18 701 715,12	19 537 305
Aineettomat hyödykkeet	1 348 918,71	1 385 246
Muut pitkävaikutteiset menot	1 348 918,71	1 385 246
Aineelliset hyödykkeet	17 352 796,41	18 152 059
Maa- ja vesialueet	0,00	0
Rakennukset	0,00	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet	17 305 395,02	18 152 057
Koneet ja kalusto	47 401,39	2
Muut aineelliset hyödykkeet	0,00	0
Ennakkomaksut ja keskener.hankinnat	0,00	0
Sijoitukset	0,00	0
Kuntayhtymäosuudet	0,00	0
Muut lainasaamiset muilta	0,00	0
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 735 931,32	2 697 751
Saamiset	4 735 931,32	2 697 751
Lyhytaikaiset saamiset	4 735 931,32	2 697 751
Myyntisaamiset	2 299 840,32	2 318 230
Muut saamiset kunnalta (yhdystili)	2 436 091,00	379 520
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0
*** VASTAAVAA YHTEENSÄ	23 437 646,44	22 235 055
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	10 678 463,27	9 953 815
Peruspääoma	300 221,93	300 222
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	9 653 592,93	8 853 680
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	724 648,41	799 913
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Kertynyt poistoero	190 314,26	212 604
VIERAS PÄÄOMA	12 568 868,91	12 068 636
Pitkäaikainen	11 344 305,15	11 034 877
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		0
Lainat kunnalta	171 014,73	555 501
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0
Liittymismaksut kunta	422 982,27	418 328
Liittymismaksut ja muut velat	10 750 308,15	10 061 047
Lyhytaikainen	1 224 563,76	1 033 759
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	0
Lainat kunnalta	192 243,36	0
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0
Ostovelat	788 026,38	767 076
Korottomat muut velat kunnille	0,00	0
Muut velat	0,00	0
Siirtovelat	244 294,02	266 684

*** VASTATTAVAA YHTEENSÄ

23 437 646,44

22 235 055

Vesilaitos -taseyksikkö
KIRKKONUMMEN KUNTA
HULEVEDEN
VIEMÄRÖINTI

TULOSLASKELMA

		1.1. - 31.12.2016		1.1. - 31.12.2015
Liikevaihto		8 607,76		8 387
Liiketoiminnan muut tuotot		0,00		0
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-413,15		-1 207	
Palvelujen ostot	-2 513,45	-2 926,60	-6 314	-7 521
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-12 403,35		0	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 856,48		0	
Muut henkilösivukulut	-1 062,35	-15 322,18	0	0
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-145 363,98		-116 246	
Kertaluonteiset poistot	0,00	-145 363,98	0	-116 246
Liiketoiminnan muut kulut		0,00		0
Liikelylijäämä (-alijäämä)		-155 005,00		-115 380
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	0,00		0	
Muut rahoitustuotot	0,00		0	
Kunnalle maksetut korkokulut	0,00		0	
Muille maksetut korkokulut	0,00		0	
Korvaus peruspääomasta	0,00		0	
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	0	0
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		-155 005,00		-115 380
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		-155 005,00		-115 380
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)		0,00		0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-155 005,00		-115 380

Vesilaitos -taseyksikkö	TASE	
KIRKKONUMMEN KUNTA		
HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI		
	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 598 847,83	1 452 843,31
Aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet	1 598 847,83	1 452 843,31
Maa- ja vesialueet	0,00	0,00
Rakennukset	0,00	0,00
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 598 847,83	1 452 843,31
Koneet ja kalusto	0,00	0,00
Muut aineelliset hyödykkeet	0,00	0,00
Ennakkomaksut ja keskener.hankinnat	0,00	0,00
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	1 598 847,83	1 452 843,09
Peruspääoma	1 975 450,05	1 674 440,31
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-221 597,22	-106 217,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-155 005,00	-115 380,22
Käyttöomaisuus 1.1.	1 452 843,31	1 161 341,75
Vuoden hankinnat	291 368,50	407 747,54
Vuoden poistot	-145 363,98	-116 245,98
Käyttöomaisuus 31.12.	1 598 847,83	1 452 843,31

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT**2. Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot**

Vesilaitos - taseyksikön tilinpäätöksen laadinnassa on noudatettu kirjapito-lautakunnan kuntajaoston v.2013 yleisohjetta kunnallisen liikelaitoksen kirjanpidollisesta käsittelystä, v.2013 yleisohjetta kunnan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja laadinnat perustuvat kuntalain 87 i §:n säännöksiin.

Menot ja tulot on kirjattu suoriteperusteisesti.

4. Selvitys edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuudesta päättyneen tilikauden tietojen kanssa sekä liitetietojen esittämistapa

Yhdystilin saldo on esitetty taseessa omalla rivillään lyhytaikaisissa saamisissa; Muut saamiset kunnalta 2 436 192,12 euroa

Tilinpäätöksen liitetiedot on esitetty kirjapitolautakunnan kuntajoston v.2016 ohjeiden mukaan vastaavasti kuin Kirkkonummen kunnan tilinpäätöksessä noudattaen liitetietonumerointia 1-46.

Menojäämäpalkkoja on jaksotettu 10 716,24 euroa
Lomapalkkavelan vähennystä kirjattiin 17 389,65 euroa . Lomapalkkavelan lomapäivien määrittelyssä käytettiin Kvtes:n vuosilomaluvun A-taulukkoa.

Laki vesihuoltolain muuttamisesta (2014) edellyttää, että hulevesien viemärointi eriytetään kirjanpidossa, mikäli kunta on päättänyt, että vesihuoltolaitos huolehtii huleveden viemäroinnistä.

Asiasta ei ole vielä tehty päätöstä. Edellisinä tilikausina ei ole eroteltu huleveden viemärointiä muusta vesihuollosta

Huleveden käyttötalouden kustannuksia ei ole pystytty erottelemaan täysimääräisesti v.2016, joten huleveden tuloslaskelma ja tase eivät täysin vastaa kustannuksia.

Huleveden viemäroinnin liikealijäämä on -155 005,00 euroa, siitä on suunnitelman mukaista poistoa -145 363,98
Käyttöomaisuus 1.1.2016 on 1 452 843,31 euroa ja lisäys v.2016 on 291 368,50 euroa
Käyttöomaisuus 31.12.2016 on 1 598 847,83 euroa.

Vertailuvuoden 2015 huleveden käyttöomaisuuden määrä on korjattu oikeaksi

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain	2016	2015
Ulkoinen liikevaihto	6 646 655,28	6 696 158
Sisäinen liikevaihto	468 919,43	458 844
Liiketoiminnan muut ulkoiset tuotot	40 960,70	807
Liiketoiminnan muut sisäiset tuotot		0
<i>Taseyksikön toimintatuotot yhteensä</i>	<i>7 156 535,41</i>	<i>7 155 809</i>

11. *Selvitys suunnitelman mukaisista poistoista ja niiden muutoksista*

Kirkkonummen kunta on vahvistanut suunnitelmapoistojen perusteet 1.1.2013 alkaen (Kvalt 17.6.2013 § 105).

Poistosuunnitelman poistomenetelmät ja poistoajat omaisuusryhmittäin

Aineettomat oikeudet	3-20 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	3 vuotta	Tasapoisto
Rakennukset ja rakennelmat	10-50 vuotta	Tasapoisto
Rakennusten peruskorjaukset	5 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
- Kadut, tiet, torit ja sillat, puistot	15 vuotta	Menojäännöspoisto
- Sillat, laiturit ja uimalat	10 vuotta	Menojäännöspoisto
- Muut maa- ja vesirakenteet	15 vuotta	Menojäännöspoisto
- Vedenjakelu- ja viemäriverkko	30 vuotta	Menojäännöspoisto
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistus	15 vuotta	Menojäännöspoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 vuotta	Menojäännöspoisto
Sähkö-, vesi- yms laitosten koneet	10 vuotta	Menojäännöspoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 vuotta	Menojäännöspoisto
Liikenteen ohjauslaitteet	10 vuotta	Menojäännöspoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet rakenteet	10 vuotta	Menojäännöspoisto
Koneet ja kalusto		
- Rautaiset alukset	15 vuotta	Tasapoisto
- Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8 vuotta	Tasapoisto
- Muut kuljetusvälineet	5 vuotta	Tasapoisto
- Muut liikkuvat työkoneet	5 vuotta	Tasapoisto
- Muut raskaat koneet	10 vuotta	Tasapoisto
- Muut kevyet koneet	5 vuotta	Tasapoisto
- Sairaala- terveydenhuolto- yms laitteet	5 vuotta	Tasapoisto
Atk-laitteet	3 vuotta	Tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	3 vuotta	Tasapoisto

16. Erittely poistoeron muutoksesta	2016	2015
Investointivaraukseen sisältyvä poistoeron muutos	22 290,17	22 837
Suunnitelman muk.poistojen ja verotuksessa tehtyjen poistojen muutos		
Poistoeron muutokset yhteensä	22 290,17	22 837

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT
Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

19.

<i>Pysyvät vastaavat, Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä sijoitukset tase-eräkohtaisesti</i>					
	1.1.2016	siirrot	*) ostot +	poistot	31.12.2016
Aineettomat hyödykkeet					
Muut pitkävaikut.menot	1 385 246,43			36 327,72	1 348 918,71
Aineelliset hyödykkeet					
Kiinteät rakenteet ja laitteet	18 152 057,00	0,00	1 105 410,35	1 874 253,57	17 352 794,91
Koneet ja kalusto	1,50	0,00	0,00		1,50
<i>Aineelliset hyödykkeet yhteensä</i>	<i>18 152 058,50</i>	<i>0,00</i>	<i>1 105 410,35</i>	<i>1 874 253,57</i>	<i>17 352 796,41</i>
Sijoitukset					
Kuntayhtymäosuudet	0,00				0,00
<i>Sijoitukset yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
<i>Pysyvät vastaavat yhteensä</i>	<i>19 537 304,93</i>	<i>0,00</i>	<i>1 105 410,35</i>	<i>1 910 581,29</i>	<i>18 701 715,12</i>

23.	<i>Saamisten erittely</i>	2016 Pitkäaik.	2015 Pitkäaik.	Lyhytaik.
	Myyntisaamiset jäsenkuntayhtymiltä			2 765
	Myyntisaamiset tytäryhteisöiltä			148 796
	Myyntisaamiset osakkuusyhteisöiltä			13 131
	Muut myyntisaamiset			2 153 537
	Muut saamiset kunnalta			379 520
	<i>Saamiset yhteensä</i>			<i>2 697 751</i>

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

30.	<i>Vieras pääoma</i>	2016 Pitkäaik.	2015 Pitkäaik.	Lyhytaik.
	Velat muille			
	Ostovelat			767 076
	Muut velat kunnalle, liittymismaksut	422 982,27	418 328	0
	Muut velat muille	10 750 308,15	10 061 047	0
	Siirtovelat			266 684
	<i>Koroton vieras pääoma yhteensä</i>	<i>11 173 290,42</i>	<i>10 479 375</i>	<i>1 033 759</i>

32.	<i>Erittely liittymismaksuista</i>	2016 Pitkäaik.	2015 Pitkäaik.	Lyhytaik.
	Pitkäaikainen vieras pääoma			
	Liittymismaksut ja muut velat			
	Sisäiset liittymismaksut	422 982,27	418 328	
	Liittymismaksut muille	10 750 308,15	10 061 046	
	<i>Liittymismaksut ja muut velat yhteensä</i>	<i>11 173 290,42</i>	<i>10 479 374</i>	

33.	<i>Siirtovelat</i>	2016	2014
	Lyhytaikaiset siirtovelat		
	Lomapalkkavelkajaksotus	244 294,02	261 684
	Muut menojäämät	0,00	5 000
	Palkkojen eläke-, tapaturma- ja työttömyysvakuutusmaksut	0,00	0
	<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>244 294,02</i>	<i>266 684</i>

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

42.	<i>Henkilöstön lukumäärä 31.12.</i>	2016	2015
	Vesilaitos	17	17

44. *Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan; tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut sekä taseeseen aktivoitunut henkilöstömenot*

<i>Henkilöstökulut</i>	2016	2015
Palkat ja palkkiot	753 635,16	757 367
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	205 555,69	163 279
Muut henkilösivukulut	46 277,71	37 456
<i>Henkilöstökulut yhteensä tuloslaskelman mukaan</i>	<i>1 005 468,56</i>	<i>958 101</i>

Vesilaitos - taseyksikkö**LUETTELOT JA SELVITYKSET**

Kirkkonummen kunta

Tilinpäätöisasiakirjat sekä luettelot kirjanpitokirjoista esitetään yhdessä Kirkkonummen kunnan tilinpäätöksen kanssa. Taseyksikölle on laadittu erilliset varmentavat asiakirjat.